

VESIVUOSI 2012

Uhanalainen taimen - *elinympäristöjen kunnostus, kalastus ja suojelu*

***Suomen luonnonsuojeluliiton
Vesivuosi 2012***

***Vuoden laji:
TAIMEN***

VESIVUOSI 2012

Suomen luonnonsuojeluliitto

-Valtakunnallinen luonnonsuojelujärjestö

- >30000 jäsentä
- 15 alueellista piiriä
- >200 paikallisyhdistystä
- 30 + 15 työntekijää
- vankka ammattitaito
- metsät, suot, perinnemaisemat, vedet, kaavoitus, energia- ja ilmastoasiat ym. ym.

Uhanalaiset vaelluskalat

Lohikalat:

-Järvilohi (RE)

-Itämerenlohi (VU),
Jäämerenlohi (VU)

-Meritaimen (CR)

-Taimen sisävesissä (EN)

Muut uhanalaiset vaelluskalat:

-vimpa, toutain, nahkiainen ja ankerias.

Nämä kaikki ovat uhanalaisia.

Vaelluskalakantojemme tila on heikko - suojelutoimia tarvitaan

Miksi vaelluskalamme ovat uhanalaisia?

**-Monet joet ovat padottuja, jolloin kalat eivät
pääse nousemaan kutualueilleen**

**-Kalojen elinympäristöjä on tuhottu niin
lisääntymisalueilla kuin syönnösalueilla
(padot, uitto, sedimentit, ravinteet, perkaukset)**

**-Kestämätön kalastus niin merellä kuin
sisävesillä. Pyynti yli kannan kestävyys**

Ilmastonmuutos tulevaisuuden haasteena!

Suomen meritaimenjoet

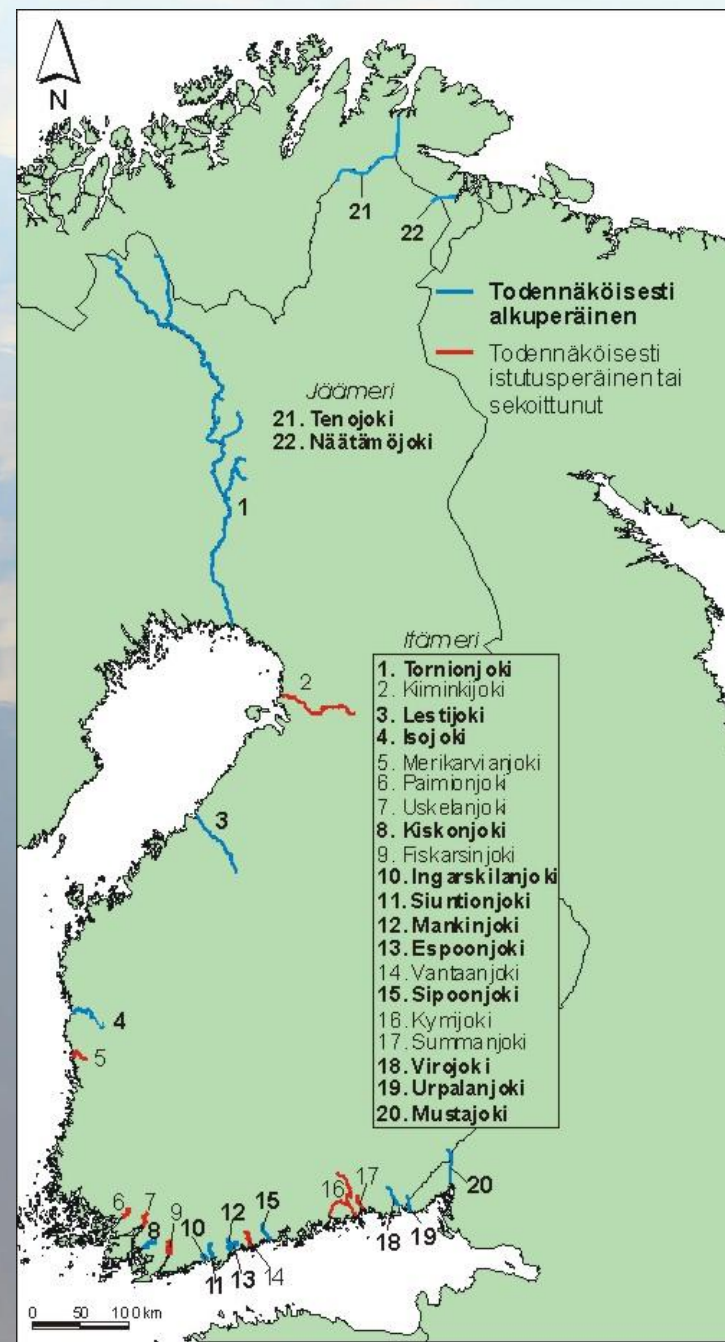
**Jäljellä enää 22 joessa,
joista 19 Oulun
eteläpuolella**

**Näistä luonnonkantaa
ainoastaan 11**

**-Pohjanlahdella 4 jokea,
joista 2 luonnonkantaa**

**-Suomenlahdella 15 jokea,
joista 9 luonnonkantaa**

**-Minkään joen kalakannan
tulevaisuus ei ole riskitön!**

Tulevaisuus ja toimenpiteet

**Luonnonvarainen poikastuotanto
olisi saatava elpymään**

**Vain tarkasti suunniteltua
istutustoimintaa**

**Luonnonkantojen talteenotto ja
kotiutusistutukset**

**Tutkimustoiminnan sekä
kunnostusten jatkuminen**

Taimen sateenvarjolajina

- Kun taimen voi hyvin, on se merkki ”terveestä elinympäristöstä”
- Kivisimppu, Kivennuoliainen
- Made, Pikkunahkiainen
- Jokirapu ja Raakku
- Pohjaeläimet – esim. purokatka
- Saukko, Koskikara jne..

Taimeneen vaikuttaa kuitenkin voimakkaasti mm. maa- ja metsätalous, soiden käyttö, ilmastonmuutos, kaivostoiminta ja vesirakentaminen.

Taimenen turvaaminen:

Taimenvesien virtaama on säilytettävä riittävänä myös kuivakausina. (Ojitus, vedenotto, kastelu)

Taimenvesiä ei saa muuttaa siten, että taimenen elinolosuhteet heikentyvät fyysisesti tai kemiallisesti. (Perkaukset, ojitukset, vesirakentaminen, veden laatu)

Taimenen pääsy mereltä kutuvesiin on turvattava. (Nousuesteet, kalatiet, kalastusrajoitteet)

Seitsemän teesiä uhanalaisen taimenen turvaksi:

Taimenelle on varattava kalastukselta rauhoitettuja alueita ja rauhoitusaikoja.

(nykyistä tiukemmat rajoitteet ja mahdollisuus antaa viranomais määräyksiä myös kalavesien omistajille)

Meritaimenen alamittaa 50 cm:stä 65 cm:iin, jotta naaraat ehtisivät kutea vähintään kerran.
(parantaa myös istutusten tuloksia)

Taimenen ja muiden vaelluskalojen elinympäristökunnostuksia tulee jatkaa.
(kunnostustarve on suuri)

VESIVUOSI 2012

Taimen – neutraali suojelulaji

-Taimen on hyväksytty ja helppo suojelulaji !

-Luonnonsuojelua ja kalastonhoitoa yhteistyössä !

Haaste jokaiselle kansalaiselle!

- Otetaan vuoden laji positiivisessa hengessä uhanalaisuudesta huolimatta, koska molemminpuolisia intressejä löytyy niin luonnonsuojelussa kuin kalastuksessa**
- Yhteistyö kalastusjärjestöjen, kyläyhdistysten ja kansalaisten kanssa kannattaa**
- Vastuullinen kalastuskulttuuri, ota vain sen minkä syöt !**
- Arvostakaa ”vähempiarvoisia” kalalajeja pyyntikaloina!**
- Osallistukaa kunnostustoimintaan ja elinympäristöjen parantamiseen!**

KUNNOSTUSTOIMINTA - PIENVESIKUNNOSTUKSIA TAIMENTEN HYVÄKSI

**Vuodesta 1998 alkaen, aktiivisesti toimittu
vuodesta 2007 lähtien.**

**Lumene -hanke 2007-2009
Puroista syntyy virta -hanke 2009-2011**

**Pääasiallisena alueena Pohjois-Satakunta ja
Etelä-Pohjanmaan eteläosa**

Isojoki-Lapväärtinjoki ja Karvianjoki

**Puroinventointeja, innovaatioita, kunnostuksia =
tietotaitoa pienvesien kunnostustoiminnasta**

Purokunnostustoiminta suureina:

- Kunnostettu noin 5 km virta-alueita
noin 15 eri kohteella
- Talkoissa ollut satoja henkilöitä
(tosin samoja useasti...)
- Tehty tuhansia talkootyötunteja
- Siirretty rekkakuormittain soraa ja
satoja tonneja kivimassoja
- Rakennettu ja kunnostettu kymmeniä kutupaikkoja
 - Avustettu kahden alkuperäisen taimenkannan
talteenotossa
- Tehty pieniä tutkimustöitä rapujen, vedenlaadun,
pohjaeliöstön jne. osalta

Purot – yksi maamme heikoiten huomioitu osa luontoa

- Monimuotoisuuden keitaita
- Ekologisia käytäväverkkoja
- Herkkiä muutoksille –
valuma-alue kuormittajana
- Huonosti arvostettuja - ”viemäreitä”
- Ekologisesti merkittäviä (mm. kalastolle)

VESIVUOSI 2012

PUROJEN SUURIMMAT ONGELMAT

VALUMA-ALUEEN OJITUKSET

Virtausvaihtelut, ali- ja ylivirtaamat
vettä on paljon tai vähän, ei sopivasti.

Kiintoaines, hiekka- ja turvemaat
syvänteet mataloituu ja kutupaikat tuhoutuu

"Ongelma-alueen puroja" - alueen puro-ongelmat

KUIVUUS

TULVA

HIEKKA

TURVE

PUROJEN SUURIMMAT ONGELMAT

PUROJEN PERKAUKSET

Puron ominaispiirteet menetetään täysin
"monitonisia rännejä", ojamaisia puroja

Suojapaikat ja varjostus vähenee
kalojen ravinnonsaanti muuttuu, elinalueet
vähenevät ja veden ravinteet vapautuvat leväkasvuna

VESIVUOSI 2012

PERATTU PURO

PERATTU OJA

PUROJEN SUURIMMAT ONGELMAT

PATOAMINEN

Nousuesteet
kalan kulku estyy

Virta-alueiden tuhoutuminen
virta-alueita jää "patoaltaiden" alle

VESIVUOSI 2012

”MÖKKIPATO”

MYLLYPATO

SUMMA SUMMARUM:

- Lohikalakannat taantuvat, koska lisääntyminen epäonnistuu
- Vähäinen poikasten määrä ei riitä ylläpitämään isoa kantaa
 - Ravintoketju on häiriintynyt ja kalalajisto muuttunut
 - Kalasto kääpiöityy, koska kalat jäävät paikallisiksi
- Kaloilla ei ole luontaista tarvetta lähteä pois, koska painetta ei synny
- Kalat eivät kasva kookkaiksi, koska mm. syvänteet puuttuvat

VESIVUOSI 2012

PUROJEN KUNNOSTUSKEINOT

UUSIEN VIRTALAUEIDEN TEKEMINEN

Perkausalueiden kivistä jatkamalla
koskia ylä- ja alaosalta

PUROJEN KUNNOSTUSKEINOT

VIRTAAMANSÄÄTÖKYNNYKSET

Kivistä ja puunrungoista

PUROJEN KUNNOSTUSKEINOT

SORASTUS

Käsin ja koneellisesti

VESIVUOSI 2012

PUROJEN KUNNOSTUSKEINOT

POHJAN PESU

Betonoituneen pohjan kuohkeuttaminen

VESIVUOSI 2012

PUROJEN KUNNOSTUSKEINOT

VAELLUSESTEIDEN POISTO Voimalarakenteita ja patoja

PUROJEN KUNNOSTUSKEINOT

PERKAUKSEN TÄYTTÖ
Kivet, kannot, puunrungot jne.

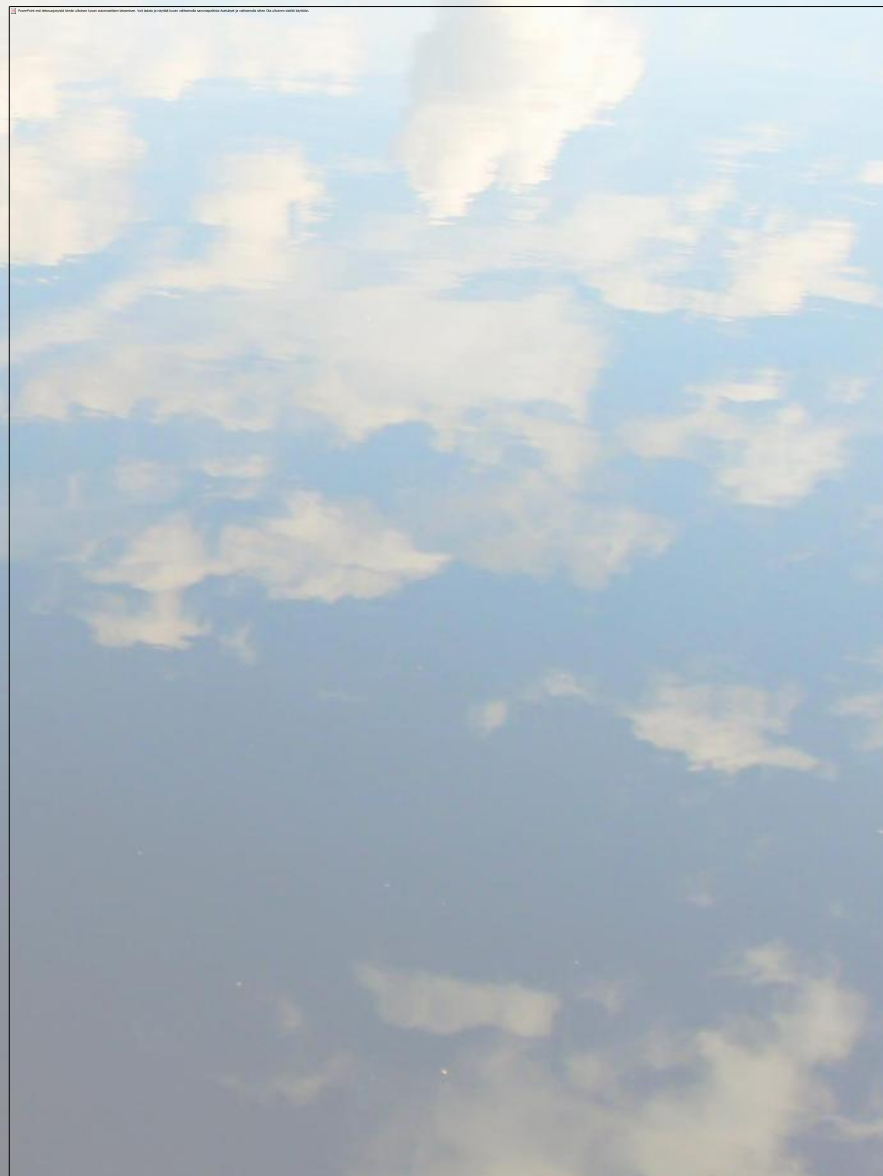

VESIVUOSI 2012

SORAN LAPIOINTIA...

POHJAN KUOHKEUTTAMINEN

VESIVUOSI 2012

SORAIKON TEKOA "PALOKETJUSSA"

PUUSUISTEIDEN TEKOA

VESIVUOSI 2012

VESIRAKENTEIDEN PURKUA

HUPS...VAHINKOJA SATTUU ;-)

VESIVUOSI 2012

YHTEISTYÖLLÄ SE SUJUU !

OHI ON! – TYYTYVÄISET TALKOOLAISET

PUROKUNNOSTUKSEN NÄKYMÄT

PLUSSAT JA TARPEET

- Suuret kunnostustarpeet koko maassa
- Paljon kehitettävää, innovaatioita tarvitaan lisää
- Monia toteutusvaihtoehtoja, talkoista urakointiin
- Työvoimasta lienee tuskin pulaa, rahasta kylläkin

MIINUKSET JA RISKIT

- Määrä ei korvaa laatua, vaan tehtävä harkiten ja taidolla
 - Ennakkotyö ja jälkiseuranta erittäin tärkeää
- Resursseja käytännönkin työhön, ei vain suunnitelmiin
- Koko valuma-alueen toimijat ja väki saatava mukaan

VESIVUOSI 2012

KIITOS!

www.sll.fi/pienvedet

***Teemu Tuovinen, aluesihtööri
Suomen luonnonsuojeluliiton
Pohjanmaan piiri ry
Valtionkatu 1
60100 SEINÄJOKI
p. 06 312 7577***

***pohjanmaa@sll.fi
www.sll.fi/pohjanmaa
www.sll.fi***